

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา

สภาพสังคมในปัจจุบันได้ถูกพัฒนาไปอย่างรวดเร็วความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้พัฒนาไปอย่างก้าวไกล เมื่อโลกมีการพัฒนาที่รวดเร็วทำให้เกิดปัญหาต่างๆที่ตามมา คือการก่ออาชญากรรม และอาชญากรรมที่ต้องเป็นห่วงมากที่สุดคืออาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากเด็กและเยาวชน การกระทำของเด็กและเยาวชนคือการทำตามอารมณ์ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่มีเหตุผลของการกระทำผิด ในตอนที่เด็กกระทำความผิดเด็กบางคนยังไม่รู้เลยว่าสิ่งที่เขากระทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิด บางคนทำตามเพื่อน ตามรุ่นพี่ ทั้งยังพบว่าอายุขั้นต่ำของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญามีอายุน้อยลงตามไปด้วย สาเหตุเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการศึกษา สภาพแวดล้อมที่เลวร้ายและอิทธิพลของชุมชน จากปัญหาต่างๆทำให้เพิ่มปริมาณคดีส่งผลให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมากขึ้น¹

เมื่อนำเด็กเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมการปฏิบัติต่อเด็กย่อมต้องแตกต่างจากการปฏิบัติต่อผู้ใหญ่หรือบุคคลทั่วไป เพราะเด็กและเยาวชนยังไม่มีวุฒิภาวะเท่ากับผู้ใหญ่ ร่างกายและจิตใจก็ไม่เหมือนกับผู้ใหญ่ ยังไม่มีความรู้ลึกซึ้งชอบเหมือนผู้ใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสากลอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (Convention on the Right of the Child 1989) กำหนดขึ้นตามหลักกฏบัตรสหประชาชาติที่ว่าด้วยศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ที่เท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติและระลึกว่าเด็กมีสิทธิพิเศษที่จะได้รับการดูแลช่วยเหลือคุ้มครองบนรากฐานของประเพณีและค่านิยมทางวัฒนธรรม อนุสัญญาฉบับนี้มีข้อบัญญัติ 54 ข้อ และ 40 ข้อแรกเป็นเรื่องว่าด้วยสิทธิของเด็กโดยตรง ซึ่งได้เน้นหลักการคุ้มครองเด็ก จากการเลือกปฏิบัติเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก การเคารพในสิทธิ

---

¹ สตรีระ ทองด่วน. (2555). “มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาแห่ง พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 คุ้มครองหรือจำกัดสิทธิตามหลักความเสมอภาค”. *วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์*, 5(1). หน้า 6.

และหน้าที่ของบิดามารดา และการปกป้องสิทธิของเด็กในหลายมิติด้วยการวางมาตรการทางนิติบัญญัติและการบริหารทั้งปวง² ซึ่งมีหลักการที่ว่าด้วยเรื่องของสิทธิเด็กโดยตรง ดังต่อไปนี้

เด็กทุกคนต้องได้รับสิทธิต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแยกสีผิว เผ่าพันธุ์และชนชั้นใด ๆ

เด็กทุกคนจะต้องได้รับสิทธิในการมีชื่อ สัญชาติ นับตั้งแต่กำเนิด

เด็กทุกคนจะต้องได้รับการคุ้มครอง และมีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ในทุก ๆ ด้าน

เด็กทุกคนที่ด้อยทางกายจิตใจและสังคม จะต้องได้รับการศึกษาและดูแลอย่างพิเศษ สอดคล้องกับความเป็นจริงของชีวิต

เด็กทุกคนจะต้องได้รับประโยชน์ต่าง ๆ เกี่ยวกับความมั่นคงทางสังคมในทุกด้าน

เด็กทุกคนจะต้องได้รับการคุ้มครองเพื่อให้พ้นจากการแบ่งแยกในทุกด้านทั้งนี้เพื่อจะเติบโต อย่างมีความเข้าใจและตระหนักถึงพลัง และความสามารถในอันที่จะอุทิศตนเพื่อสังคมส่วนรวมสืบไป

เด็กทุกคนจะต้องได้รับการศึกษา ได้รับ โอกาสเต็มที่ในการเล่นและการพักผ่อนหย่อนใจ

เด็กทุกคนจะต้องได้รับการคุ้มครองและบำบัดรักษาอย่างเร่งด่วนในทุกกรณี

เด็กทุกคนจะต้องได้รับการคุ้มครองจากการถูกทอดทิ้ง ทารุณ ทุพตติ และตกเป็นเครื่องมือในการแสวงประโยชน์ทุกรูปแบบ³

ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาเข้าเป็นภาคี เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2535 จึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว⁴ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องคำนึงถึงอันดับแรกคือ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เช่นเดียวกับนานาประเทศ จึงได้ตระหนักถึงคุณค่าและเสรีภาพของบุคคลดังจะเห็นได้จากการ

² คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2561). *กสม. ร่วม กรมพินิจฯ จัดสัมมนาคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ชื่นชม สตช. แก่ระเบียบไม่เปิดเผยแพร่คดีอาชญากรรมของเด็ก เอื้อเด็กและเยาวชนก้าวพลาดกลับคืนเป็นคนดีของสังคม.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.nhrc.or.th/NHRCT-Work/Statements-Press-Releases-Open-Letters/Press-Releases/กสม-ร่วม-กรมพินิจฯ-จัดสัมมนาคุ้มครองสิทธิเด็กและเ.aspx>. [2562, 15 พฤษภาคม].

³ คณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน องค์การสหประชาชาติ. (2550). *อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา.* กรุงเทพฯ: องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF). หน้า 3.

⁴ องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ(ยูนิเซฟ). (2021). *อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก(CRC).* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.unicef.org/thailand/tha/overview_5954.html. [2562, 7 มิถุนายน].

บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 25⁵ ต่อมาได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อให้ความเหมาะสมในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ รวมทั้งพัฒนาแก้ไขบทบัญญัติที่มีอยู่เดิมนั้น ให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยสิทธิเด็ก คือ ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 กำหนดวิธีการพิเศษเพื่อนำมาใช้แก่เด็กที่กระทำผิด โดยเน้นให้ได้รับการสงเคราะห์ เยียวยา และแก้ไขแทนการควบคุมตัว อีกทั้งให้การอบรมและฝึกฝนอาชีพเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีต่อไป⁶ ต่อมาได้พัฒนามาเป็นพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 และได้มีการแก้ไขล่าสุดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2559 เมื่อได้ศึกษาพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 แล้วยังพบว่า มีข้อที่ต้องแก้ไขอยู่หลายประการ ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการฝึกและอบรมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เนื่องจากการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนออกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ คำนิยามของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ ดังต่อไปนี้

ประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการฝึกและอบรมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งกรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ให้เป็นไปตามคำสั่งหรือพิพากษาของศาล การแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน คือ การควบคุมประพฤติในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน สถานพินิจ ศูนย์ฝึกและอบรม เพื่อฝึกอาชีพ อบรมให้การศึกษา ปรับพฤติกรรมขัดเกลาให้เด็กกลับตัวเป็นคนดีคืนสู่สังคม ในปัจจุบันกรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนต้องรับผิดชอบดูแลเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดซึ่งมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปี ดังจะเห็นได้จากสถิติ ดังต่อไปนี้

⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 25.

⁶ คณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน องค์การสหประชาชาติ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 3. หน้า 2.

ตารางที่ 1.1 สถิติเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดใน
สถานพินิจฯ ทั่วประเทศ จำแนกตามฐานความผิด สํารวจ ณ วันที่ 6 มิถุนายน 2562

เพศ ความผิด	ยาเสพติด	ทรัพย์สิน	ชีวิตและ ร่างกาย	เพศ	รวม
ชาย	5,558	1,527	1,072	488	8,645
หญิง	435	119	129	19	702
รวม(%)	64.12	17.61	12.85	5.42	100

ที่มา: ระบบงานคดีอาญาฯ (CM) กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน⁷

จากสถิติข้างบน ผู้วิจัยขอขยมาเฉพาะคดีที่พบอัตรากระทำความผิดบ่อยที่สุดของเด็กและเยาวชน สรุปได้ว่าในสถิติเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ จำแนกตามฐานความผิด จำนวนที่เด็กกระทำความผิดมากที่สุดคือ คดียาเสพติด 64.12% รองมาคือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 17.16% ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย 12.85% และการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ 5.42% ตามลำดับ ซึ่งหมายถึง เด็กและเยาวชนมีอัตราในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดมากที่สุด

ตารางที่ 1.2 สถิติเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดใน
สถานพินิจฯ ทั่วประเทศ จำแนกตามอายุ สํารวจ ณ วันที่ 6 มิถุนายน 2562

อายุ กระทำ ความผิด	อายุเกิน 10 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี					อายุเกิน 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี		
	10ปี	11ปี	12ปี	13ปี	14ปี	15ปี	16ปี	17ปี
จำนวน	19	32	136	375	1,008	2,084	3,606	4,893
รวม (%)	0.16	0.26	1.12	3.09	8.29	17.15	29.67	40.26

ที่มา: ระบบงานคดีอาญาฯ (CM) กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน⁸

⁷ กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2562). *จำนวนคดีทั้งหมดจำแนกตามฐานความผิด*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www2.djop.go.th/warroom2/warroom4-5.htm>. [2562, 7 มิถุนายน].

⁸ กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2562). *จำนวนคดีทั้งหมดจำแนกตามอายุขณะกระทำผิด*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www2.djop.go.th/warroom2/warroom4-5.htm>. [2562, 7 มิถุนายน].

จากสถิติข้างบน สรุปได้ว่าในสถิติเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในสถานพินิจฯทั่วประเทศ จำแนกตามอายุ จำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากที่สุดจะอยู่ในช่วงระหว่างอายุ 15ปี แต่ไม่เกิน 18ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอายุที่เด็กกระทำความผิดมากที่สุดคืออายุ 18ปี ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้ดีขึ้น เมื่อปล่อยออกมาสู่สังคมหากพ้นอายุที่เป็นเยาวชนอาจจะกลายเป็นอาชญากรมืออาชีพได้

ตารางที่ 1.3 สถิติเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในสถานพินิจฯทั่วประเทศ จำแนกตามการกระทำความผิดซ้ำ ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 ถึง 30 กันยายน 2559

	ปี พ.ศ.		
	2557	2558	2559
จำนวนคดีที่จับกุมทั้งสิ้น (คดี)	36,467	33,121	30,355
จำนวนคดีที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำ (คดี)	6,401	6,302	6,078
ร้อยละของคดีที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำ(%)	17.55	19.03	20.02

ที่มา : กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักงานพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน⁹

หมายเหตุ : การกระทำความผิดซ้ำ หมายถึง เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มากกว่า 1 ครั้ง ที่ศาลตัดสินคดีจนถึงที่สุดแล้ว และอยู่ระหว่างการฝึกอบรม

จากสถิติข้างบน สรุปได้ว่าในสถิติเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในสถานพินิจฯทั่วประเทศ จำแนกตามการกระทำความผิดซ้ำ พบว่า มีจำนวนคดีที่เด็กกระทำความผิดซ้ำมีปริมาณ

⁹ ระบบฐานข้อมูลด้านสังคมและคุณภาพชีวิต. (2560). *จำนวนและร้อยละของคดีที่เด็กและเยาวชนที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำเมื่อเปรียบเทียบกับคดีที่จับกุมส่งสถานพินิจฯทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2539 - 2559 รายปี*. (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก:

http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=150&template=1R1C&yeartype=M&subcatid=45. [2562, 7 มิถุนายน].

เพิ่มขึ้นในทุกๆปี ซึ่งหมายความว่า เด็กจำนวนหนึ่งได้กระทำความผิดมาแล้วมากกว่าจำนวนหนึ่งครั้ง

หลังจากเด็กถูกปล่อยออกมาจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ให้กลับไปคืนสู่ครอบครัว เด็กบางคนในตอนที่ถูกจับครั้งแรกอาจจะกระทำความผิดเพียงเล็กน้อย แต่เมื่อเด็กได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรมการกระทำความผิดจากเด็กคนอื่นในระหว่างที่อยู่ด้วยกัน เมื่อออกมาสู่ภายนอก มาเจอสภาพสังคมในแบบเดิม บางครอบครัวแตกแยก เด็กบางคนกลับไปอยู่ในสภาพปัญหาเดิม บางบ้านการค้าขายทำเป็นธุรกิจครอบครัว เด็กบางคนต้องดิ้นรนเพื่อหาเงิน เมื่อไม่มีเงินก็ต้องขโมย ทำให้เด็กต้องกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ลักษณะของการกระทำความผิดซ้ำจะมีลักษณะที่รุนแรง ซ้ำซ้อนมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม มีปัญหาในการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของเด็ก ทำให้เด็กและเยาวชนต้องหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง

จากค่าเฉลี่ยการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกระทรวงยุติธรรม พบว่ามีอัตราการกระทำความผิดซ้ำมากกว่าร้อยละ 15% ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นบ้านต้นทางในการเยียวยาผู้กระทำความผิด แต่สิ่งที่เด็กหรือเยาวชนได้รับคือสถานที่ที่มีพื้นที่แออัด เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการดูแลเด็กและเยาวชน สถานที่ที่เป็นศูนย์ฝึกและอบรมแบบปิด มีกำแพงที่สูงมองไม่เห็นข้างนอก คดีความผิดบางฐานต้องให้เด็กอยู่ในห้องควบคุม มีการแต่งเครื่องแบบเหมือนกันหมด เป็นการควบคุมตัวมากกว่าการแก้ไข การรับประทานอาหารต้องรอฟังเสียงระฆังและเสียงนกหวีด เมื่อรับประทานอาหารเสร็จเด็กหรือเยาวชนต่างแยกย้ายไปทำธุระของตัวเอง¹⁰ ความรู้สึกของเด็กหรือเยาวชนเสมือนถูกควบคุมตัว หมกคิอสภาพ พนักงานเจ้าหน้าที่มาจากการสอบบรรจุ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นการควบคุมพฤติกรรมมากกว่าการแก้ไขฟื้นฟูปัญหาของเยาวชนที่กระทำความผิดด้วยสาเหตุที่แตกต่างกัน จากการศึกษาสาเหตุ แนวทางแก้ไขและป้องกันการหลบหนีของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทำให้เห็นปัญหาหลายประการในการดูแลเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พบว่า จำนวนเด็กและเยาวชนมีมากเกินไปที่หน่วยงานดังกล่าวจะรองรับได้ทั้งในด้านอาคารสถานที่ งบประมาณ เครื่องอุปโภคบริโภค

¹⁰ สราวุธ เฮ้งสวัสดิ์. (2560). *พื้นที่ชีวิต (โรงเรียนของผู้แพ้)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=S8LRu3Jogik>. [2562, 3 กุมภาพันธ์].

และวัตถุประสงค์ ทำให้เกิดสภาพความเป็นอยู่ที่แออัดและขาดแคลน ประกอบกับอัตราส่วนของเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนมีจำนวนไม่เหมาะสมกับปริมาณของเด็กและเยาวชน ทำให้ไม่สามารถดูแลเด็กและเยาวชนได้ทั่วถึง¹¹ ซึ่งในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กกล่าวไว้ว่า “เด็กต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย”¹² เน้นการคุ้มครองสิทธิของเด็กเป็นสำคัญ นั้นแสดงให้เห็นว่ากระทรวงยุติธรรม แก้ปัญหาไม่ตรงจุดจึงทำให้เด็กที่ได้รับการปล่อยตัวออกไปแล้วกลับมากระทำ ความผิดซ้ำในอัตราที่สูงอีก ซึ่งต่างจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของ รัฐที่มีอัตราการกระทำผิดซ้ำต่ำกว่าร้อยละ 5%

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เน้นการบำบัดฟื้นฟูเยียวยา เด็กหรือเยาวชน ตระหนักให้เด็กเห็นคุณค่าในตัวเอง เห็นความรักจากพ่อแม่ครอบครัว สอนให้ สนใจปัญหาของสังคมช่วยเหลือสังคมไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก รูปแบบสถานที่เป็น สถานอบรมแบบเปิด ไม่มีรั้ว ไม่มีกุญแจมือ แต่งตัวตามสบาย ทรงผมอะไรก็ได้ หนึ่งเดือนกลับไป นอนบ้านหนึ่งครั้งเจ้าหน้าที่ส่วนมากมาจากการคัดเลือกจิตอาสาซึ่งจิตอาสาส่วนมากเข้ามาทำงาน เพื่อช่วยเหลือเยียวยา แก้ไข ฟื้นฟู เด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิด ไม่ใช่กุญแจมือไม่มีการควบคุมตัว เด็ก เนื้อตัวร่างกายของเด็กเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ห้ามละเมิด ความรู้สึกเด็กหรือเยาวชนเหมือนได้รับ อิสรภาพ การที่เด็กคนหนึ่งกระทำความผิดสังคมควรให้โอกาส¹³ ไม่ใช่การตีตราว่าเด็กหรือ เยาวชนคนนั้นคือผู้ที่กระทำความผิด เพื่อเยียวยา แก้ไข ฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนให้กลับไปอยู่ใน สังคมได้อีกครั้ง

ความผิดพลาดของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ใช่ปัญหาที่ตัวเด็กหรือเยาวชนแต่ เป็นปัญหาของระบบกระบวนการยุติธรรม ไทย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับ ดูแลของรัฐ มีหลักเกณฑ์วิธีการแก้ไขปัญหา เพื่อลดความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำ สอดคล้อง กับเป้าหมายในการช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนมากกว่าศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของเด็กและ เยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ซึ่งไม่สามารถ เยียวยา แก้ไข

¹¹ รัชชชัย ไทยเขียว และศิริประกาย วรปรีชา. (2554). *สาเหตุ แนวทางแก้ไขและป้องกันการหลบหนีของเด็กและ เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www2.djop.moj.go.th>.

[2556, 16 กรกฎาคม]

¹² คาริกา ศรีพงษ์พันธุ์กุล. (2558). *แนวคิดใหม่ในการลงโทษผู้ทำให้เด็กกระทำผิดทางอาญาแห่งอนุสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็ก ค.ศ. 1989*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์. หน้า 34.

¹³ เกลินิวส์. (2561). *จ่อดัน “บ้านกาญจนาฯ ศูนย์ฝึกเอกชนแห่งแรกในไทย”*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.dailynews.co.th/article/678811>. [2562, 3 กุมภาพันธ์].

พื้นฟูเด็กหรือเยาวชนได้ดีเท่าที่ควร ตัวอย่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม แห่งหนึ่งในภาคใต้เยาวชนสองคนรุมทำร้ายเพื่อนจนเสียชีวิตในระหว่างการฝึกและอบรม¹⁴ เมื่อเปรียบเทียบกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เช่นบ้านกาญจนาฯ มีตัวอย่างกรณีนายเล็ก (นามสมมติ) เข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมก่อนด้วยคดีฆ่าพ่อของนายใหญ่ (นามสมมติ) ต่อมานายใหญ่เข้ามาศูนย์ฝึกและอบรมในภายหลังด้วยคดีลักทรัพย์ โดยนายใหญ่เข้าออกศูนย์ฝึกและอบรมของรัฐประมาณสี่รอบ ก่อนจะถูกส่งตัวมาที่แห่งนี้ นายใหญ่รู้ว่านายเล็กซึ่งเป็นคู่อริได้อาศัยที่ศูนย์ฝึกและอบรมแห่งนี้ ด้วยความแค้นจึงคิดที่จะฆ่าเล็ก แต่ไม่สำเร็จเพราะมีกระบวนการเยียวยา แก่ใจฟื้นฟูจากบ้านกาญจนาฯที่แก่ใจฟื้นฟูปัญหาเด็กที่กระทำความผิดได้ ทำให้นายใหญ่ไม่สามารถฆ่านายเล็กได้และนายใหญ่ยังให้อภัยเล็กอีกด้วย¹⁵

จากตัวอย่างที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการการแก้ไขปัญหของบ้านกาญจนาฯว่าทำได้ดีกว่าศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกระทรวงยุติธรรม ดังนั้นจากผลงานในหลายกรณี จึงควรยกระดับให้เป็นศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐให้มีการบริหารงานที่คล่องตัว เน้นผลประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ เพื่อเข้ามาช่วยเหลือแบ่งเบาภาระดูแลเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ซึ่งจะแตกต่างจากระบบเดิมที่เคยติดเงื่อนไขและกรอบของการทำงานที่มีขีดจำกัด ผู้วิจัยเห็นว่าตรงนี้เป็นปัญหา จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายออกกฏกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561 ข้อ13 เพื่อรองรับให้ออกกฏกระทรวงยกระดับเป็นศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐแบบเต็มตัว เพื่อให้เป็นสถานบำบัดเยียวยา แก่ใจ ฟื้นฟู ซึ่งยังอยู่ในบริบทรัฐอุดหนุนตามสัดส่วนทางการเงินซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนที่ครอบครัวมากกว่า ตามกฏกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561 ข้อ13 เพื่อให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เป็นสถานบำบัด ฟื้นฟู ตามกฏกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561 ข้อ 13 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (1) ดำเนินการด้านการควบคุม

¹⁴ ไทยรัฐออนไลน์. (2561). *เขม่นกันมาก่อน! โจ้17ถูกรัดคอดับ ในศูนย์ฝึกเยาวชนส่ง2มือฆ่าอนอญ.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/content/1196903>. [2562, 9 กุมภาพันธ์].

¹⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *กระบวนการสร้างพลเมือง กรณีตัวอย่างบ้านกาญจนาภิเษก.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.djop.go.th/imf/files/at3-1.pdf> [2562, 8 กุมภาพันธ์].

ดูแล แก้ไข บำบัด พื้นฟู ป้องกัน พัฒนาพฤตินิสัยและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาหรือคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรม (2) ดำเนินการด้านกิจกรรมชุมชนและประสานความร่วมมือเพื่อการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก (3) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 55 ให้อธิบดีมีอำนาจในการออกใบอนุญาตให้ส่วนราชการดำเนินการ หรือให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม ศูนย์ฝึกและอบรมหรือสถานแนะนำทางจิตเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด เป็นจำเลย หรือเป็นผู้ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน และมีอำนาจควบคุมดูแลสถานที่ดังกล่าว รวมทั้งมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตที่ได้ออกให้ขึ้นด้วยการออกใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 56 ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 55 ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับเงื่อนไขการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนออกจากศูนย์ฝึกและอบรม ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

การกระทำความผิดในครั้งแรกของเด็กหรือเยาวชน อาจมาจากวุฒิภาวะ สภาวะจิตใจ หรือประสบการณ์ที่ไม่พร้อม หากเด็กหรือเยาวชนได้รับการเยียวยา แก้ไข พื้นฟู หรือพัฒนาไม่ดี ในการกระทำความผิดครั้งที่สองจะเป็นเป้าหมายของเด็กหรือเยาวชนคนนั้นทันที อาทิเด็กบางคนเคยเข้าออกศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม เป็นประจำ ในขณะที่เยาวชนคนนั้นมีอายุ 18 ปี ได้กระทำความผิดและรับโทษจำคุกครั้งที่ 8 ในชีวิตของเยาวชนคนนั้นจะไม่มีรอบที่ 9 สำหรับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ดังนั้นในการกระทำความผิดครั้งต่อไปของเยาวชนคนนั้นจะไม่ถูกส่งตัวมาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพราะอายุของเยาวชนคนนั้นเกินอายุที่เป็นเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 4 “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ นั้นหมายถึงการกระทำผิดของเยาวชนคนนั้นครั้งต่อไป จะกลายเป็นครั้งที่ 1 ของกรมราชทัณฑ์ทันที หากกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถเยียวยา แก้ไข พื้นฟู เด็กหรือเยาวชนที่กระทำ

ผิดให้ปรับเปลี่ยนความประพฤติ เพื่อมิให้หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก¹⁶ กรณีศึกษาคดีฆ่าปาดคอนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒซึ่งโทรศัพท์มือถือยี่ห้อ ไอโฟน จะเห็นว่าคดีนี้ผู้กระทำความผิด ได้เริ่มกระทำความผิดตั้งแต่อายุ 13 ปี ซึ่งการกระทำความผิดครั้งแรกยังเป็นเด็กตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 4¹⁷ เคยถูกดำเนินคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและทำร้ายร่างกายถูกส่งเข้าฝึกและอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม มาแล้วถึง 8 ครั้ง กระทำความผิดมาตลอดจนกระทั่งปัจจุบัน สุดท้ายมาก่อนคดีเพื่อนขวัญ¹⁸ แสดงให้เห็นถึงการทำงานที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายในการแก้ไขพฤติกรรมเด็กหรือเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ซึ่งไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนได้ การปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนของศาลตามมาตรา 140¹⁹ ศาลจะกำหนดเงื่อนไขในการปล่อย เมื่อครบกำหนดฝึกและอบรมจะต้องปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไป ศาลมีอำนาจในการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยตัวเด็ก ซึ่งในการกำหนดเงื่อนไขนี้อาจจะมีข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้รวมถึงระยะเวลาในการปฏิบัติตามเงื่อนไขด้วย เช่น ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืนหรือห้ามคบค้าสมาคมกับบุคคลที่อาจชักนำไปสู่การกระทำความผิด เป็นต้น ภายในกำหนดระยะเวลาตามที่ศาลกำหนด เงื่อนไขในการปล่อยอาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือเพิกถอนได้ การปฏิบัติตามเงื่อนไขนี้เป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี แต่ต้องไม่เกินกว่าจำเลยมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ เมื่อศาลเห็นเองหรือผู้อำนวยการสถานพินิจหรือผู้ปกครองสถานศึกษาหรือสถานฝึกอบรมร้องขอ²⁰ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ไม่มีสิทธิในการร้องขอ กำหนดเงื่อนไขในการปล่อยนี้ ทำให้มีผลกระทบต่อ การปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เพราะเด็กหรือเยาวชนบางคนอยู่ใน

¹⁶ สถาบันวิจัยและพัฒนาสัจดิ์ สำนักงานศาลยุติธรรม. (ม.ป.ป.). *โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การจำแนก แก้ไข บำบัดฟื้นฟู และติดตามเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาลยุติธรรม*. (งานระยะ 1). หน้า 4.

¹⁷ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พุทธศักราช 2553 มาตรา 4

¹⁸ ข่าวไทยรัฐ. (2560). *ไม่ชัดเจนก็ไม่ตาย(ทะเลวงด้านมืด ไอ้ต้อม โจรฆ่า ปาดคอชิงไอโฟน)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/content/829670>. [2562, 6 กุมภาพันธ์].

¹⁹ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 140

²⁰ สหรัฐ กิติ สุกการ. (2561). *คำอธิบายพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. หน้า 336-337.

สภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจถูกชักนำให้กระทำผิดได้ง่าย เช่น อยู่ในกลุ่มเพื่อนในชุมชนแออัดชุมชนที่มีปัญหาเสพติดซึ่งล้วนแต่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม หากศาลไม่มีการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยให้กับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ มีผลทำให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดซ้ำได้ง่ายขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าตรงนี้เป็นปัญหา

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับคำนิยามของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนตาม มาตรา 4 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

เด็กหรือเยาวชน คือ ผู้กระทำความผิดไม่ใช่อาชญากรที่มีเจตนาชั่วร้ายเหมือนในกรณีของผู้ใหญ่ การใช้ความรุนแรงจึงไม่ใช่แนวทางที่จะทำให้เด็กหรือเยาวชนสำนึกผิด และกลับตัวเป็นคนดีได้ ถ้าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดแล้วได้รับการลงโทษด้วยวิธีการที่รุนแรงป่าเถื่อนแล้วได้ผลดี ปัจจุบันคงไม่มีคนเข้าไปอยู่ในเรือนจำ ไม่มีปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ²¹ ประเทศไทยติดอันดับ 6 ของโลก และอันดับ 3 ของเอเชีย ที่มีปัญหานักโทษล้นเรือนจำ²² จากปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ทำให้กระบวนการยุติธรรมของไทยต้องตระหนักแล้วว่า วิธีการ แนวคิด หลักเกณฑ์ กฎระเบียบที่ปฏิบัติ ร่างกฎหมาย พระราชบัญญัติต่างๆที่ใช้บังคับอยู่นั้น ไม่สามารถบังคับได้ในส่วนไหนบ้าง เมื่อเทียบจากข้อมูลสถิติในช่วง 5 ปีตั้งแต่พ.ศ. 2556-2560 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ มีอัตราการกระทำความผิดซ้ำ ร้อยละ 5% ขณะที่ค่าเฉลี่ยของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม มีอัตราการกระทำความผิดซ้ำมากกว่าร้อยละ 15%²³ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เปรียบเหมือนบ้านทดแทนชั่วคราวของเด็กหรือเยาวชนที่เคยกระทำความผิดจนถึงชั้นศาลพิพากษา เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนกลับมาเห็นคุณค่าและความสามารถของตัวเอง²⁴ จากตัวอย่างศึกษา เยาวชนที่เคยก้าวพลาด ศิษย์เก่ารุ่นแรกของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ปัจจุบันเป็นทหารเฉพาะกิจ หน่วยนราธิวาสศรีสาคร ได้กล่าวไว้ว่า

²¹ ศูนย์พัฒนาข้อมูลกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2557). *สถานการณ์การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สไตส์ครีเอทีฟเฮาส์ จำกัด. หน้า 7.

²² ไทยรัฐ. (2561). *แก่นักโทษล้นคุก*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/content/1300752>. [2562, 5 กุมภาพันธ์].

²³ เติลนิวัส. (2561). *ขอไฟเขียว(สถานพินิจฯ)ออกชนหวังประกาศใช้ในปี 2562*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.dailynews.co.th/regional/683360_ [2562, 10 ธันวาคม]

²⁴ ไทยรัฐ. (2559). *เปรียบเทียบแม่ "ป้ามด" หญิงแกร่งแห่งบ้านกาญจนาฯ แปรรูปเด็กก้าวพลาด ก็นั่งดม*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/content/687632>. [2562, 5 กุมภาพันธ์].

“ผมกลับมาบ้านกาญจนนาฯเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์และแสดงออกให้ครู และเจ้าหน้าที่ในบ้านฯ ได้ภูมิใจว่า สู้ตายแล้วผมก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ประสบความสำเร็จเช่นกัน ทั้งนี้ ยังฝากให้ทุกคนรู้จักคิดให้รอบคอบก่อนจะทำอะไร และหากพลาดไปแล้วก็อย่าท้อ จงใช้คำพูดคุณจากคนรอบข้าง เป็นแรงผลักดันในการลุกขึ้นสู้ต่อไป อย่างที่ บ้านกาญจนนาฯ เชื่อว่าเด็กทุกคนมีด้านดีอยู่ในตัว”²⁵ จะเห็นได้ว่าหากศูนย์ฝึกและอบรมในตัวอย่างนี้ มุ่งเน้นการปราบปรามเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ คือการทำผิดต้องได้รับโทษ ไม่มองเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ในตัวของเด็กและเยาวชนไม่ให้โอกาส เด็กหรือเยาวชนคนนี้จะกลายเป็นอาชญากรทางสังคมไปแล้ว ในขณะที่ศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐใช้แนวทางการเยียวยา แก้ไข ฟื้นฟู เด็กหรือเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการปฏิบัติราชการของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2560 ข้อ 2 เพื่อพัฒนาการบำบัด แก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ปรับปรุงศูนย์ฝึกและอบรมให้มีความหลากหลายในการดูแลเด็กและเยาวชน²⁶ แต่ศูนย์ฝึกและอบรมและผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม ตามคำนิยามในมาตรา 4 ไม่รวมถึงศูนย์ฝึกและอบรมและผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐด้วย ดังนั้นเพื่อลดปัญหาทางสังคมอย่างจริงจัง ปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน กระตุ้นให้ภาครัฐตื่นตัวมากขึ้นตลอดจนการบริหารงานที่ คล่องตัว ตระหนักถึงผลประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนมากขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าตรงนี้เป็นปัญหา จึงควร ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามให้ “ศูนย์ฝึกและอบรม” และ “ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม” ตามคำนิยามในมาตรา 4 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ.2553 รวมถึงศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐด้วย มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “ศูนย์ฝึกและอบรม” หมายความว่า ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน “ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน อนุโลม

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาถึงการดำเนินการฝึกและอบรมของศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ให้เป็นเอกชนอย่างเต็มตัว ซึ่งยังอยู่ในบริบทรัฐ อุดหนุนตามสัดส่วนทางการเงิน เงื่อนไขการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนออกจากศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เพื่อให้มีกลไกในการปฏิบัติติดตามเด็กหรือเยาวชน

²⁵ สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2555). *คืนสู่เหย้า “เด็กบ้านกาญจนนาฯ สถานพินิจที่ให้ความรักดูจ บ้าน”*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaihealth.or.th/Content/19126-คืนสู่เหย้า...%20'เด็กบ้านกาญจนนาฯ%20สถานพินิจที่ให้ความรักดูจ'บ้าน'.html>. [2562, 2 กุมภาพันธ์].

²⁶ กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2560). *แนวทางการบริหารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.djop.go.th/publish/itemlist/user/62>. [2562, 14 กุมภาพันธ์].

หลังจากออกจากระบวนการยุติธรรม มิให้หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก มาตรฐานในการติดตามเด็กหรือเยาวชนของรัฐและเอกชนไปในทิศทางเดียวกัน และคำนิยามของศูนย์ฝึกและอบรมและผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมตามมาตรา 4 ให้ศูนย์ฝึกและอบรมและผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ทำงานได้อย่างคล่องตัวยืดหยุ่นตามสถานการณ์เอื้ออำนวยและสนับสนุนการทำงานของกรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปรับปรุงมาตรฐานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ตลอดจนหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และหลักกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และเพื่อให้กฎหมายฉบับนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาความเป็นมา แนวคิด ที่เกี่ยวกับการดำเนินการฝึกและอบรมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ
2. ศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินการฝึกและอบรมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ของประเทศไทยและต่างประเทศ
3. ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดตั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐในประเทศไทย
4. ศึกษาเพื่อให้ได้แนวทางการจัดตั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐที่เหมาะสมในประเทศไทย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่เป็นกฎหมายสำคัญในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่กระทำความผิด แต่กฎหมายฉบับดังกล่าวยังมีข้อขัดข้องในเรื่องการดำเนินการฝึกและอบรมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทำให้เกิดปัญหาขึ้น ได้แก่ การดำเนินการฝึกและอบรมของศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เนื่องจากการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนออกจากศูนย์ฝึกและอบรม และคำนิยามของศูนย์ฝึกและอบรมและผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม จึงเห็นควรแก้ไขพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

เพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางของการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในประเด็นศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการนำเด็กและเยาวชนออกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน แต่ไม่รวมถึงกระบวนการในการนำเด็กและเยาวชนเข้าสู่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กฎหมายภายในประเทศ ได้แก่ ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วิธีการสรรหาและการพ้นจากตำแหน่ง ของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจ พ.ศ. 2558 กฎหมายระหว่างประเทศ ศึกษาอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) ข้อเสนอแนะของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (ข้อเสนอแนะแห่งกรุงเวียนนา) ส่วนกฎหมายของต่างประเทศ ศึกษาจากกฎหมายเกี่ยวกับศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐโคโลราโด รัฐมิสซูรี และประเทศอินเดีย

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ จากบทบัญญัติของสนธิสัญญา ข้อตกลง และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กฎหมาย บทความทางวิชาการ หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารประกอบการอบรมและเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ และการค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมา แนวคิด ที่เกี่ยวกับการดำเนินการฝึกและอบรมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ
2. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการฝึกและอบรมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ของประเทศไทยและต่างประเทศ

3. ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดตั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐในประเทศไทย

4. ทำให้มีข้อเสนอแนะ แนวทางการจัดตั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐที่เหมาะสมในประเทศไทย

1.7 นิยามศัพท์

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ หมายความว่า สถานที่ซึ่งใช้สำหรับฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ